

زندگینامه دهخدا

علی اکبر دهخدا به سال ۱۲۹۷ ه.ق در تهران متولد شد . پدر دهخدا خان بابا خان که از ملاکان متوسط قزوین بود پیش از آن در تهران اقامت گزیده بود هنگامیکه علی اکبر دهخدا ده ساله بود پدر وی وفات یافت و دهخدا با توجه مادر خود به تحصیل ادامه داد . در محضر درس فضلالی عصر از جمله شیخ غلامحسین بروجردی و آیت الله حاج شیخ هادی نجم آبادی زبان عربی و علوم اسلامی را فرا گرفت و انگاه که مدرسه سیاسی در تهران افتتاح شد دهخدا در آن مدرسه که معلم ادبیات فارسی آن محمد حسین فروغی موسس روزنامه تربیت و پدر ذکاء الملک فروغی بود به تحصیل مشغول گردید در همین اوان به تحصیل زبان فرانسه پرداخت سپس به همراهی معاون الدوله غفاری سفیر ایران در بالکان رهسپار اروپا شد و دو سال در اروپا و بیشتر در اتریش اقامت داشت و در آنجا زبان فرانسه و معلومات جدید را تکمیل کرد مراجعت دهخدا به ایران مقارن با آغاز مشروطیت بود و از آن موقع با همکاری میرزا جهانگیر خان و میرزا قاسم خان به سال ۱۳۲۵ ق روزنامه صور اسرافیل را منتشر کرد که از جراید معروف و مهم صدر مشروطیت بود و جذاب ترین قسمت آن روزنامه ستون فکاهی بود که به عنوان چرند و پرنده به قلم استاد دهخدا و با امضای دخو نوشته میشد . دهخدا در این مقالات پر از نیش و کنایه با طعنه های زیرکانه و لطیف طبقات مختلف زمان را که سد راه پیشرفت جامعه بودن به مسخره گرفت این روزنامه سخت مبعوض مرتجعین زمان بود چنانکه پس از تعطیل مجلس شورای ملی در دوره محمد علی شاه میرزا جهانگیر خان به قتل رسید و دهخدا با جمعی از آزادی خواهان به اروپا تبعید شد . وی در پاریس با علامه محمد قزوینی معاشر بود سپس به سویس رفت و در آنجا نیز به سال ۱۳۲۷ ق سه شماره صور اسرافیل را منتشر کرد آنگاه به استانبول رفت و با همکاری جمعی از ایرانیان مقیم ترکیه روزنامه سروش را به زبان فارسی انتشار داد و پس از اینکه مجاهدین تهران را فتح کردند و محمد علی شاه از سلطنت خلع گردید دهخدا از تهران و کرمان به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد و با استدعای آزادی خواهان و سران مشروطیت از ترکیه به ایران آمد و به مجلس رفت . دهخدا در دوران جنگ بین المللی اول در یکی از قرای چهارمحال بختیاری منزوی بود و پس از جنگ به تهران بازگشته از کارهای سیاسی کناره گرفت و به خدمات فرهنگی و علمی مشغول شد و پس از اینکه مدتی در وزارت فرهنگ و وزارت عدلیه و ریاست مدرسه عالی حقوق و علوم سیاسی اشتغال داشت یکباره اوقات خود را به کارهای علمی اختصاص داد و تا پایان حیات به مطالعه و تحقیق و تحریر مصنفات گرانبهای خویش مشغول شد . از آثار دهخدا علاوه بر مقالات منتشره در جراید کتاب امثال و حکم در چهار مجلد ، دیوان اشعار به اهتمام دکتر معین ، شرح حال ابوریحان بیرونی چاپ وزارت فرهنگ و نیز ۵۲ جلد از لغت نامه کبیر که نزدیک به پنجاه سال از عمر دهخدا در تدوین آن مصروف گردید . دهخدا در روز شنبه ۷ اسفند ۱۳۳۴ شمسی در سن هشتاد و سه سالگی در تهران به رحمت ایزدی پیوست .

لغت نامه دهخدا

تالیف : علی اکبر دهخدا

چاپ سیروس تهران

در ۵۲ جلد به طبع رسیده که در جلد مقدمه آن در خصوص سرگذشت لغت نامه و مکاتبات مرحوم دهخدا ، وصیت نامه ها و درگذشت مرحوم دهخدا و ... آمده است .

کتاب امثال و حکم

تالیف : علی اکبر دهخدا

چاپ پنجم ۱۳۶۱

انتشارات امیر کبیر

در چهار مجلد به طبع رسیده است و در یادداشتی از ناشر آمده است که از زمانی که دهخدا به تدوین لغت نامه خود پرداخت یادداشتهای امثال و حکم را داخل لغات کرده بود مرحوم اعتماد الدوله قراگزلو وزیر معارف وقت بدان سبب که طبع لغت نامه با وسایل آن عهد میسر نبود از ایشان درخواست کرد امثال و حکم را از یادداشتهای مجزا کند و جداگانه منتشر سازد ، استاد نیز موافقت کرد و از میان یادداشتهای خود ، آنچه مثل ، حکمت ، اصطلاح و حتی اخبار و احادیث بود بیرون کشید و مجموع را به نام امثال و حکم در چهار مجلد به ساله های ۱۳۰۸-۱۳۱۱ در تهران به همت مرحوم قراگزلو به طبع رسانید و در پایان فهرست اعلامی بر آن افزود .

